

Ἡ στενογραφία καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς ἐμφανίσεως ἀνεγνωρίσθη ὡς λίαν ὠφέλιμος τέχνη. Ἡδὴ ὁ Βαλέριος Πρόβος λέγει ἐν τῇ εἰσχωγῇ τῆς μονογραφίας αὐτοῦ «De notis Romanorum interpretandis», ὅτι εἶναι «studium necessarium», μελέτη ἀναγκαιοτάτη. Ἀργότερον δὲ ὁ πεπαιδευμένος Molineux γράφει πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ, τὸν διάσημον φιλόσοφον Locke, συνιστῶν τὴν ἐκμάθησιν τῆς στενογραφίας εἰς τὸν οἶον αὐτοῦ· «la sténographie est une connaissance très nécessaire aux gens des lettres et aux gens d'affaire», δηλ. ἡ στενογραφία εἶναι γνώσις ἀναγκαιοτάτη εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων καὶ εἰς πάντα ἄνθρωπον ἔχοντα γραφικὰς ἐργασίας. Κατὰ δὲ τοὺς ἡμετέρους χρόνους οὐδεμία πλέον ὑπάρχει ἀμφιβολία περὶ τῆς χρησιμότητος αὐτῆς· καὶ ἡ ἐκμάθησις αὐτῆς ἔχει τὸ χρήσιμον πρὸ πάντων εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν. Ὁ μαθητὴς μετ' ὀλίγα ἤδη μαθήματα εὐρίσκει τι τὸ ἐπαγωγόν, διότι εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ κάμῃ τὰς ἰδιαιτέρας· αὐτοῦ σημειώσεις διὰ στενογραφικῶν στοιχείων. Ὅσῳ δὲ προοδεύει τόσῳ μᾶλλον εὐχαρίστω· κατὰ γίνεται εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς τέχνης ταύτης, ἥτις μετ' ὀλίγων χρόνων καθίστησιν αὐτὸν ἱκανὸν ν' ἀκολουθῇ αὐταῖς λέξεσι τὰς παραδόσεις τῶν καθηγητῶν αὐτοῦ· ἅμα δὲ τῇ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ φοιτήσῃ εἶναι ἄπειρα τὰ προτερήματα, τὰ ὁποῖα ἀποκτᾷ διὰ τῆς γνώσεως τῆς στενογραφίας· διότι, ἐνῶ ἀκολουθεῖ τὰς παραδόσεις τῶν καθηγητῶν ἄνευ κόπου κατὰ λέξιν, τῷ ἐντυπῶνται συγχρόνως τὰ γραφόμενα, διότι εἶναι ἠναγκασμένος νὰ δίδῃ μεγαλειτέραν προσοχὴν παρὰ κατὰ τὴν συνήθη γραφήν· ἐκτὸς τούτου δὲν φθείρει τὴν γραφήν του, ἥτις, ὡς γνωστὸν, σπουδαῖον τρέχει κίνδυνον κατὰ τὰ Πανεπιστημιακὰ ἔτη ἕνεκα τῆς ταχύτητος, μεθ' ἧς εἶναι ἠναγκασμένος ὁ μαθητὴς νὰ γράφῃ, ὥστε κταντᾷ σχεδὸν δυσανάγνωστος· καὶ διὰ τοῦτο τὸ λεγόμενον «docti male pingunt» «οἱ πεπαιδευμένοι γράφουσι κακῶς» ἐπὶ τοσοῦτον ἀληθεύει, ὥστε κατὰ τὸν πρακτικὸν βίον, ὅτε ἰδίως εἶναι χρήσιμος ἡ εὐανάγνωστος γραφή, καταντᾷ ἀδύνατος σχεδὸν καὶ χρήζει ἰδιαιτέρας μετριοφάνειας· δυνάμει δὲ ἀνάγνωσις τῆς τῶν πεπαιδευμένων γραφῆς καὶ παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων. Κατὰ δὲ τὸν πρακτικὸν βίον εἶναι μεγίστη ἡ χρησιμότης τῆς τέχνης ταύτης, διότι ἀνεξαρτήτως τῶν ὠφελειῶν, τὰς ὁποίας παρέχει διὰ τῆς ταχίστης σημειώσεως πάσης ἰδέας ἢ πάσης ἐπιλήσεως, εἶναι βοήθημα σπουδαϊότατον οὐχὶ μόνον εἰς τὸν πεπαιδευμένον, ἀλλὰ εἰς πάντα γνωρίζοντα γράμματα· χρησιμεύει εἰς ἰδιαιτέρας σημειώσεις ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ, ὡς μέσον ἀνταποκρίσεως, ὡς ἡμερολόγιον. Πόσον καιρὸν ἤθελον κερδίσει π. χ. οἱ ἔμποροι καὶ πόσας χεῖρας ἤθελον οικονομῆσαι, ἂν, ἀντὶ τῆς

συνήθους γραφῆς, εἰσῆγαγον τὴν στενογραφίαν ἐν ταῖς ἀλληλογραφίαις αὐτῶν! Ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ, ὁ συγγραφεὺς δύνανται διὰ στενογράφου νὰ περαιώσωσιν ἄνευ κόπου ἐξάπλασίαν τῆς συνήθους ὑπηρεσίαν· ὁ φιλόλογος, ὁ νομικὸς, ὁ δικηγόρος, ὁ δικαστὴς πόσον δύνανται νὰ ὠφελῶσιν διὰ τῆς τέχνης ταύτης εἶναι κατάδηλον. Τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τῶν εταιριῶν, τῶν συλλόγων, τῶν συμβουλίων καὶ ἐν γένει πάντων τῶν πολυμελῶν σωμάτων στενογραφικῶς κρατούμενα γίνονται πιστότατα καὶ ἀνεπίδεκτα ἀμφισβητήσεως.

Ἄλλ' ὁ ἀνώτατος βαθμὸς τῆς ὠφελείας τῆς στενογραφίας ἀναπτύσσεται ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν κοινοβουλευτικῶν σωμάτων διὰ τῆς πιστῆς καὶ κατὰ λέξιν καταγραφῆς τῶν ἐν αὐτοῖς λεγομένων. Ἐκεῖ γίνεται ἡ στενογραφία τὸ ζῶν ὄργανον μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐξέλεξε. Πᾶν ὅ,τι οἱ ἀντιπρόσωποι συζητοῦσι καὶ ἀποφασίζουσι φέρεται πιστῶς εἰς γνώσιν τῶν πολιτῶν, καὶ ὁ λαὸς μανθάνει διὰ τῆς τέχνης ταύτης, ἂν καὶ πῶς ἐξεπλήρωσαν τὸ καθήκον αὐτῶν οἱ ἀντιπρόσωποι του, τί ἐλέχθη καὶ τί ἀπεφασίσθη πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν. Ἄνευ αὐτῆς ἤθελον ἀπολεσθῆ διὰ τοὺς συγχρόνους καὶ διὰ τοὺς μεταγενεστέρους πολλὰ τῶν λαμπροτέρων μνησίων κοινοβουλευτικῆς εὐγλωττίας καὶ πολιτικῆς δεινότητος. Ἄλλὰ καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν καλῶν ῥητόρων συντελεῖ τὰ μέγιστα, διότι εἶναι τὸ κάτοπτρον τοῦ λόγου, ἐν τῷ ὁποίῳ δύνανται ὁ ῥήτωρ νὰ ἴδῃ ἑαυτὸν, νὰ κρίνῃ καὶ νὰ συγκρίνῃ καὶ οὕτω νὰ ἀποβάλλῃ τὰς τυχὸν ἐλλείψεις αὐτοῦ καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν τῆς ῥητορικῆς τέχνης. Τὰ πολλὰ ταῦτα καὶ ἄπειρα ἄλλα ὠφελήματα ἔχουσαι ὑπ' ὄψιν πᾶσαι αἱ κυβερνήσεις εἰσῆγαγον τὴν διδασκαλίαν τῆς στενογραφίας ὡς ὑποχρεωτικὸν μάθημα εἰς τὰ γυμνάσια, τὰ ἐμπορικὰ, τεχνικὰ καὶ στρατιωτικὰ σχολεῖα καὶ εἰς τινὰ Πανεπιστήμια, καὶ χορηγοῦσι πᾶσαν συνδρομὴν καὶ προστασίαν εἰς τὴν τέχνην ταύτην, ἥτις παρ' ἡμῶν εὐρίσκειται ἔτι ἐν τοῖς σπαργάνοις· ὑπάρχει ὅμως ἐλπίς, ὅτι θέλει διαδοθῆ ἅμα γίνωσι γνωστὰ τὰ μεγάλα ὠφελήματα, ὧν γίνεταί πρόξενος.

ΜΟΝΗ ΒΑΡΝΑΚΩΒΑΣ

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐνὸς τῶν παμπληθῶν ἐκείνων βουνῶν τῶν σχηματιζομένων ὑπὸ τῶν μεσημβρινῶν καὶ πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον τεινόντων ἀντερείσματων τῆς σειρᾶς τῶν Βαρδουσίων ἢ ὄρεων τῆς Δωριδος, κεῖται ἡ μικρὰ μὲν, πλὴν ἀρχαία μονὴ τῆς Βαρνακίωβας. Πέντε ὥρας μακρὰν τῆς Ναυπάκτου καὶ ἐν μιᾷ τῶν ὄρεινῶν τῆς Ἑλλάδος χωρῶν κειμένη ἡ γραφικὴ αὐτῆ μονή, πᾶν ὀλίγους ὑποδέχεται τοὺς

ἐπισκεπτομένους ὑπὸ τὴν φιλοξενον αὐτῆς στέγην, καὶ τούτους οὐποτε εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μονῆς, ἀλλ' εἰς τὰ μοναστηριακὰ μόνον βρώματα πρὸς κέρεσιν ἔδοιπορούντων στομάχων ἀποβλέποντας. Καὶ πῶς ἠδύνατο νὰ ἔχη ἄλλως, ἀφοῦ ὁ τρόπος τοῦ ποτιπορεῖν ἐν Ἑλλάδι ἐστὶν ἔτι αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ ὑπὸ τοῦ Σατωβριάνδου ἐπὶ Τουρκοκρατίας περιγραφόμενος, καὶ καθ' ὃν μακρὰ ὥραι λίαν βραδέως διέρχονται ὑπὸ καυστικῶν ἡλιον ἐπὶ ἀχαλινώτου βραδυπορούσης ἡμιόνου; Οὐδαμοῦ σχεδὸν ἔχνος διαχράξεως ὁδοῦ, προσκοπούσης καθ' ἕκαστον βῆμα τῆς πορείας ὑπὸ τῶν διατεμνόντων τὴν τρίβον ρυάκων, καὶ οὐδεμία σχεδὸν μέριμνα περὶ τῆς πρώτης ταύτης ἀνάγκης τῆς συγκοινωνίας, ἥτις θεωρεῖται τὴν σήμερον ὡς τὸ βαθμύμετρον τοῦ πολιτισμοῦ τῶν διαφόρων χωρῶν. Κατὰ τὸν ἐσχάτως πλείστα μέρη τῆς Ἑλλάδος περιελθόντα D'Estournelle, οἱ τῶς ἡμῖν πολιτευόμενοι πρῶτον μὲν φροντίζουσι περὶ τῶν ἰδίων, δεύτερον δὲ περὶ τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος των, τρίτον περὶ τῆς ἐπαρχίας των καὶ τελευταῖον, ἂν μὲνη καιρὸς, περὶ τῶν κοινῶν. Οὐδὲν ἀδικώτερον τοῦ τρόπου, καθ' ὃν διατίθεται ὁ διὰ τὴν συγκοινωνίαν εἰδικὸς φόρος. Τὰ ὑφ' ὄλου τοῦ ἔθνους συνεισφερόμενα ἐξοδεύονται εἰδικῶς εἰς ἓν μόνον μέρος, ὅπερ εὐτυχεῖ νὰ ἔχη ἰσχυρόν τινα πολιτευόμενον, ἐνῶ ἕτεροι χῶροι, ἐπίσης συνεισφέρουσι καὶ ἐν αἷς μικρά τις ἐπιφυρα θὰ ἦτο μέγα εὐεργέτημα, οὐδὲν πρὸς τοῦτο ἔχουσι δικαίωμα, οὔτε κατ' οὐσίαν οὔτε κατὰ τύπους, διότι πλείστα καὶ μετὰ τὴν ἔνδειξιν τῆς ἀνάγκης ἀπαιτοῦνται νὰ ἐκτελεσθῶσι διατυπώσεις. Διαδραμῶν ἐσχάτως τὴν ὄρεινὴν χώραν τῆς κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου βορείου σειρᾶς ὄρέων, οὐχὶ βεβαίως πρὸς ἀνίχνευσιν τῆς φωλεᾶς τοῦ Καλυδωνίου κάπρου, διότι τὰ τοιαῦτα ἀκίνδυνα σήμερον ἄθλα, καὶ αὐτοὶ οἱ παρ' ἡμῖν ἀρχαιολογοῦντες, ὀκλάζοντες ἔμπροσθεν ἀσημάντου τινὸς ἐνεπιγράφου λίθου τῆς συνοικίας Πλάκας, ἕωσι τοῖς ξανθοῖς τῶν Σαξιδῶν τέκνοις, ἀλλὰ τῶν σημερινῶν περιστάσεων ἔνεκεν, ἔσχον ἀφορμὴν νὰ θαυμάσω τὸ γραφικὸν τῆς χώρας κάλλος, καὶ νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν μικρὰν ταύτην μονήν, ἥτις ἕνεκα τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἱστορίας τῆς, ἐστὶ κἄπως μνεῖας ἀξία. Διήλθον τὴν χώραν τῶν Δοκρῶν Ὀζολῶν καὶ τὸ ἱερὸν δάσος τοῦ Ποσειδῶνος τὸ κείμενον ἄνωθεν τῶν ἑρειπίων τῆς Μυωνίας (Παυσ. 10, 38, 4), ὅπερ σύγκριται ἐξ ἑλατῶν καὶ κέδρων, καὶ οὗ ἡ ὑλοτομία ἐστὶν ὁ μόνος πόρος ἐξ οὗ οἱ πτωχοὶ ἀπόγονοι τῶν Ὀζολῶν ἔχουσι τὴν παρηγορίαν. Ἐνταῦθα βεβαίως ὁ Θεὸς καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ἐφήρμοσε τὸ «ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου σου φαγεῖν τὸν ἄρτον σου», διότι εἶδον τοὺς ὑλοτόμους κατοίκους τοῦ ἐπὶ τῶν ἑρειπίων τῆς Μυωνίας χωρίου Ἀγία Ἐὐθυμία, καὶ ἀπογόνους τῶν Ὀζολῶν, ἐν τῷ κατέρχεσθαι τὰς δυσβάτους κλι-

τύας τῶν πετρωδῶν ὄρέων φέροντας ἢ σύροντας μέγιστα ξύλα, σανίδας δὲ κομιζομένας ὑπὸ γυναικῶν ἢ ὄνων. Οὐδαμοῦ ἀγροί, οὐδαμοῦ γεωργία, ἀλλ' ἀέναος ὑλοτομία καὶ βαρεῖα μεταφορά. Βεβαίως οἱ Ὀζολοὶ οὗτοι δύνανται ὑπερηφάνως νὰ εἴπωσι μετὰ τῶν Ἰσπανῶν μεταλλουργῶν «Misère, tu as tué mon père, mais à présent je te tiens». Ὅποια ἡ θέσις τῶν γυναικῶν τούτων! Ἡ ἀέναος ἐργασία καὶ ὁ τρόπος τοῦ φέρειν βαρεὰ φορτία στρωτήρων ἢ σανίδων ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας ἐν δυσβάτοις τόποις, ἀναπτύσσουσι τοὺς πόδας καὶ τοὺς ὤμους, καὶ κωλύουσι παντελῶς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θελκτικοῦ γυναικείου στήθους, ὑφ' ἧς πάλλει ἡ εὐαίσθητος αὐτῶν καρδία, καὶ ἐν γένει καταστρέφουσι τὸ ἀρμονικὸν καὶ στρογγύλον τῶν μελῶν, ἕνεκα τοῦ ὁποῦ τοῦ φύλον ἐκλήθη ὠραῖον, ἐμπνεῦσαν εἰς τὸν καλλιτέχνην τὴν ὑπερτάτην καλλονὴν τῆς καλλιμόρφου θεαίνης. Τὴν πρώτην νεότητα ἀκολουθεῖ κατὰ πόδας τὸ γῆρας, τῆς πρώτης βλαστήσεως ἔπεται ἀμέσως ὁ μαρασμὸς. Κατῆλθον ἐντεῦθεν, πολλὰ ἄναντα, πارانτα καὶ κάταντα διελθὼν, πρὸς τὸν ποταμὸν Μόρνον, οὗ αἱ ὄχθαι εἰσι κατάφυτοι ὑπὸ δρυῶν καὶ κέδρων, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἐπὶ πετρώδους λόφου ἐπεσεκέθη τὰ γραφικὰ ἐρείπια ἑτέρας πόλεως τῶν Ὀζολῶν, τῆς τῶν Ἰαίων, στεφόμενα ὑπὸ τῶν λειψάνων τοῦ πύργου μεσαιωνικοῦ τινος δυνάστου, καὶ μετὰ κοπιωδῆ ἄνοδον ἀφικόμενη εἰς τὴν γραφικωτάτην θέσιν τῆς ἐν λόγῳ μονῆς.

Ὅποιοις ἀξιοθαύμαστοι δρίζων, ἀποτελούμενοι ὑπὸ τῶν καταφύτων ἐκείνων ὄρέων, μεστῶν μεταλλοπρεπῶν δρυῶν καὶ κέδρων, καὶ εἰς τὸ βάθος κατ' ἀντίθεσιν ὑπὸ τῶν γυμνῶν κορυφῶν τῶν ὄρέων τῆς χώρας τῶν Κραθιθάρων. Μόνος δὲ ὁ ἰδὼν τὰς ἀγόνους ἐκείνας βράχεις δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὸ ἐπαιτικὸν ἐπάγγελμα τῶν κατοίκων, ὧν ἕκαστου ἡ περιουσία μετρεῖται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῇ καλύβῃ του κρεμασμένων βακτηριῶν, ἕκαστης ἀντιπροσωπεύσεως μακρὰν ἐπαιτικὴν εἰς διαφόρους πόλεις ἐκδρομῆν. Τί δύναται νὰ ἐλπίσῃ τις παρὰ τῶν κατοίκων χώρας ἐκτεινομένης ἐν κεκαυμέναις φάραγγιν ἔνθα οὐδεμία ὑπάρχει βλάστησις, οὐδαμοῦ ἀρκοῦσα σκιά ὅπως φιλοξενήσῃ μικροὺς τι πετηνῶν, ἔνθα αἱ πηγαὶ ἀπεξηράνησαν, καὶ ἔνθα βασιλεύει θανάσιμος σιγὴ μόλις διακοπτομένη ὑπὸ τοῦ κρωγμοῦ σαρκωδῶρος τινὸς ὄρνου ἰταμένου περὶ σεσηπὸς τι πτωμα! Πόσον δικαίως οἱ Ἕλληνας ἐπέσβευσον ὅτι οἱ ἄνθρωποι κατήγοντο ἐκ τῶν δένδρων, ἀλλ' οἱ τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος κάτοικοι, διὰ τοῦ ἐμπρησμοῦ τῶν δασῶν, ἔνθα μόνον διαμένουσιν οἱ ξηροὶ καὶ ἡμίκαυστοι κορμοὶ, λίαν ἐπιζημίως δι' ἑαυτοὺς παριστῶσι τοὺς προγόνους των.

Ἡ μονὴ τῆς Θεοτόκου τῆς ἐπικαλουμένης Βαρνάκωσας ἢ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας Βερνικῶσος ἢ Βερνικὸς, στέφει τὴν κορυφὴν λόφου ὑπερκειμέ-

νου τῆς θαλάσσης περί τὰ 800 μέτρα καὶ καταφύτου ὑπὸ δρυῶν περιβάλλεται δὲ ὑπὸ κεκλιμένων ἀμπελώνων, ὧν ὁ ὄριος καὶ ἄφθονος οἶνος ἐνισχύει τοὺς πατέρας εἰς τὸ ἐπίμοχθον τῆς μετаноίας των στάδιον. Ἀποτελεῖται δὲ σήμερον, ὡς πᾶσαι αἰμοναὶ τῆς Ἑλλάδος, ἐκ τετραπλεύρου περιβάλλου, πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν πλευρῶν τοῦ ὁποῦ ὑπάρχουσι τὰ κελλία, ὧν προέχει σκεπαστὸς συνεχῆς ἐξώστis σπηριζόμενος ἐπὶ ἀξέστων δρυῶν δοκῶν, ἐστεγασμένος διὰ πλακῶν ἐκ τοῦ πέριξ σχιστολίθου πετρώματος ἐξαγομένων. Ἐν μέσῳ τοῦ τετραπλεύρου τούτου περιβάλλου, εἰς τὰς γωνίας τοῦ ὁποῦ εὐρίσκονται θολωτὰ εἶσοδοι, κεῖται ὁ ναὸς, εὐμηκες δρθογώνιον οἰκοδόμημα ἐκ λελαξυμένου λευκοῦ τιτανολίθου, μετὰ διρρόου στέγης καὶ μικροῦ ἐν μέσῳ προέχοντος πυργίσκου θολωτοῦ. Ἀνηγέρθη δ' οὗτος τελευταῖον ἐν ἔτει 1831 ἐπὶ τῶν θεμελίων ἀρχαιοτέρου ναοῦ ἀνατιναχθέντος διὰ πυρίτιδος ὑπὸ τοῦ Κλουταχῆ κατὰ τὸν Ἀγῶνα, μετὰ τὴν γενναίαν ἐξοδὸν τῶν ἐν αὐτῇ ὑπὸ τὸν Σκαλτζᾶν καὶ Σαφάκκν πολιορκηθέντων Ἑλλήνων. Τὸ ἔδαφος καλύπτεται ὑπὸ διαφόρων πλακῶν γεγλυμένων καὶ μεμουσειωμένων. Ἐν τινι τούτων παρίσταται ἀτελῶς διὰ μωσαϊκοῦ λέων ἢ παρεμφερές τι θηρίον μετὰ φοβερῶν ὀνύχων, ἐν πολλοῖς δὲ φαίνονται νεώτεροι ἐπισκευαὶ ἐν οὐδεμιᾷ ἀρμονίᾳ πρὸς τὸ ὅλον διακειμέναι. Κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν διακόσμησιν, οὐσαν ὅλως νέαν, οὐδὲν ἄξιον λόγου ὑπάρχει. Ἐν δὲ τῷ ναῷ μοι ὑπεδείχθη παλαιὸς ξυλόγλυπτος σταυρὸς ἐν ᾧ περιεστανταὶ διὰ λεπτοτάτης ἐργασίας διάφοροι τῆς ἱεραῆς ἱστορίας πράξεις, εἶναι δὲ διακεκοσμημένοι διὰ χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ διαφόρων πολυχρῶν πολυτίμου λίθων, τὸ δὲ περιεργότατον διὰ τὴν ἐποχὴν του καὶ διὰ πολυχρῶν σμάλτου. Ἐστήρικται δ' οὗτος ἐπὶ ἀργυρᾶς κωνικῆς συρματοπλέκτου βάσεως λεπτότατα ἐξεργασμένης, διακεκοσμημένης δὲ, ὡς ἅπας ὁ σταυρὸς, διὰ πολυχρῶν πολυτίμων λίθων. Λέγουσι δὲ αὐτὸν οἱ πατέρες, κατὰ τὰς εἰθυίας ὑπερβολὰς, ἐκτιμηθέντα ἀντὶ 25 χιλιάδων φράγκων. Καὶ ἡ μὲν ἀρχαιότης του ἐστὶ προφανής, ἀλλ' εἶναι ἄρα δῶρημα αὐτοκράτορός τινος, ἢ κατὰ παρωχημένην τινα ἐποχὴν προσφορά τῆς ἀγίας Ῥωσσίας ὅπως προσικειωθῆ τοὺς Χριστιανούς συνωδᾷ τῇ διαθήκῃ Πέτρου τοῦ μεγάλου, ἢ μᾶλλον τῷ ἀμετατρέπτῳ αὐτῆς πολιτικῷ προγράμματι; Ἐν τῇ τερπνοτάτῃ πλὴν μεμονωμένῃ ἐν μέσῳ τῶν ὀρέων ἐρήμῳ ταύτῃ θέσει, ἐκτελοῦσι τὴν μετάνοιάν των 8 ἕως 10 πατέρες, ὧν τὴν μονότονον ὑπαρξίν ἀναζωπυρεῖ τὸ ἀδιάλλακτον ἐκεῖνο ἀδελφικὸν πρὸς ἀλλήλους μῖσος, ὅπερ ἀναπτύσσεται ἐνίοτε μεταξὺ συγγενῶν, συχναῖς μεταξὺ συναδέλφων, πάντοτε μεταξὺ κολογήρων. Τὸν ἡγούμενον κ. Νικηφόρον, ἄνδρα μεσήλικα καὶ ἀκμαῖον, ὅστις ἐθεώρησεν ἐπάναγκας ν' ἀφιερῶσιν τὸ ὑπόλοιπον

ἡμῖς τοῦ βίου του πρὸς ἐξάγειν ἴσως ἀμαρτιῶν τοῦ πρώτου ἡμίσεος, ἀρτίως δὲ χειροτονηθέντα, εὖρον ἀκούστης παιδείας κάτοχον καὶ περιποιητικώτατον, δι' ὃ μυρίας ὀφείλω αὐτῷ χάριτας.

Ἐκ τῶν πέριξ καὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν φαινομένων συντριμμάτων μαρμάρων καὶ τεμαχίων σπηλιῶν πρασίνοῦ Τηνίου προφυρίτου λίθου, καθὼς καὶ τῶν σωζομένων προφανῶς Βυζαντικῶν μωσαϊκῶν τοῦ ἐδάφους, ἐξάγεται ὅτι ἡ μονὴ αὕτη οὐ μόνον πλεῖστα ἔτη ὑπάρχεις μετρεῖ, ἀλλὰ καὶ ἀξία λόγου ἄλλοτε θὰ ἦτο, ὡς κατέδειξε ἡ ἀκροθιγῆς μόνον ἐξέτασις τῆς ἱστορίας τῆς πρώτης αὐτῆς ἐγκαταστάσεως. Καὶ ἄνωθεν μὲν τῆς θύρας τοῦ σημερινοῦ ναοῦ ὑπάρχει μαρμαρινὴ πλάξ, λείψανον τοῦ πάλαι ναοῦ, φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν «Δεδόμηται τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργείᾳ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος ναὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου παρὰ τοῦ δσιωτάτου κ. Ἀρσενίου, ἐπὶ Κοσμᾶ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου ἔτος 1077 μ.Χ.», ἔπονται δὲ μετὰ ταῦτα «Ὁ δὲ δεῦτερος ναὸς διὰ τοῦ Ἰωάννου βασιλεύοντος κύρ Μαυροῦ καὶ τοῦ Πορφυρογεννήτου ἐπὶ Νικολάου τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου. Ἐτος 1097 (6655 ἀπὸ κτίσεως κόσμου=4147 μ.Χ.)». Κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ἡ μονὴ μετρεῖ 800 ἐτῶν ὑπαρξίν· ἀλλ' ἡ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτῆς ἔρευνα, πλεῖστον ἔτι φῶς ἐπέχεεν ἐπὶ τῆς ἐνδ.αφερούσης καθισταμένης ἱστορίας αὐτῆς.

Ἡ μικρὰ βιβλιοθήκη τῆς μονῆς, ἐλάχιστον χωρὸν ἐν τινι ἀποθήκῃ κατέχουσα, σπανίως ἀνοίγεται. Σύγκριται δ' ἐκ τινων ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ὅλως νέων, ἐν οἷς ὅμως ἠλλείπει ἡ πλήρης σειρὰ τῶν θαυμασιῶν ἔργων τοῦ μεγάλου Βασιλείου. Ἡ τοιαύτη ὅμως ἠλλείψις οὐδόλως γίνεται ἐπισημητῆ, διότι χρῆσις μόνον γίνεται τῶν ἐν τοῖς ἀναλογίαις τοῦ ναοῦ κειμένων ἐκδόσεων τοῦ ἐν Ἐνετίᾳ ἐργαστηρίου ἑλληνικῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, ὅπερ κατακλύζει τοιούτων τὴν Ἀνατολὴν ἅπασαν, καὶ ἅτινα διὰ τὸν ἀρχαιότροπον δίχρουν τύπον των, τὸν ἰδιάζοντα χάρτην, τὰ ἀκατέργαστα ξυλογραφήματά των, ἀντικείμενα εἰς τὴν πρόδοον τῆς τέχνης, θεωροῦνται ὡς μόνα μετέχοντα τῆς ἀπαιτουμένης ἀγιότητος ἢ εὐαναγνωσίας. Τὰ δὲ χειρόγραφα πληροῦσι μικρὸν σάκκον, ἐνθα εὐρηναὶ ἐνετικὰ καὶ τουρκικὰ ἔγγραφα καὶ τινα βυζαντικὰ χρυσόβουλλα. Πάντα σχεδὸν ἀναφέρονται εἰς προνόμια ἢ κτήσεις τῆς μονῆς. Ἐν ὅμως τούτων, τὸ καὶ περιεργότερον, ἀναφέρεται εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτῆς. Συνδέεται δὲ τοῦτο πρὸς φύλλον, ἐφ' οὗ ὑπάρχει ἰταλικὴ αὐτοῦ μετάφρασις, φέρουσα ἐπιγραφὴν μὲν Coria, χρονολογίαν δὲ 1695. Κατὰ τοῦτο ὁ ναὸς ἀνηγέρθη ἐκ βῆθρων καὶ ἐξωγραφῆθη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοδώρου Δούκα, πατριάρχου ὄντος τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου κύρ Γερ-

μανοῦ καὶ ἐπὶ ἡγουμένου τοῦ δσιωτάτου κ. Τι-
μοθέου. Ὁ δὲ ἔσωθεν νάρθηξ ἀνηγέρθη ἐκ βά-
θρων καὶ ἐξωγραφήθη ἐπὶ Μανουὴλ μεγάλου βα-
σιλέως τοῦ Πορφυρογεννήτου κλ. Κατωτέρω δὲ
τὸ ἐγγραφον ἀναφέρει ὅτι ὁ ἔσωθεν ναὸς, οὔτινος
φαίνονται ἔτι τὰ ἐρείπια τῶν θεμελιῶν, συγχω-
ρευθέντα ἅπαντα σήμερον εἰς τὸν μόνον ὑπάρ-
χοντα μετὰ τοῦ ἀγίου θυσιαστηρίου, ἀνηγέρθη
ἐκ βάθρων καὶ ἐξωγραφήθη παρὰ τοῦ δσιωτάτου
κῦρ Ἐρασμίου, βασιλεύοντος τοῦ κῦρ Ἀλεξίου
τοῦ Κομνηνοῦ ἐπὶ Νικολάου τοῦ δσιωτάτου πα-
τριάρχου. Καὶ ταῦτα μὲν σύμφωνα πρὸς τὴν ἐπὶ
τῆς θύρας ἐπιγραφὴν, ἀλλὰ τὸ δεύτερον μέρος
τοῦ παλαιοῦ τούτου ἐγγράφου, μετὰ τῆς ἰταλι-
κῆς αὐτοῦ μεταφράσεως ἔστι τὸ μᾶλλον ἀξιοπε-
ρίεργον, ἔχον αὐτολεξεῖ ὡς ἐξῆς: «Ἐβασίλευσεν ὁ
κῦρ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς χρόνους τριάκοντα ἐ-
πτὰ, ὁσίως διὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἀγγελικῶν σχήμα-
τος μετονομασθεὶς Ἀκάκιος. Κεῖται δὲ ἐν λάρ-
νακι εἰς εἰσερχομένου ἐν τῷ ναῷ ἐν τῷ ἀριστε-
ρῷ μέρει ἐντῆ αὐτῇ μονῇ Βερνικό. Μετὰ δὲ τούτου
ἔβασίλευσεν Ἰωάννης ὁ Ἀντριάσιος ἔτη 24, καὶ
μετὰ τούτου ἔβασίλευσε κῦρ Μανουὴλ ὁ Πορφυ-
ρογέννητος. Κεῖται δὲ καὶ αὐτὸς ἐν λάρνακι τῆς
αὐτοῦ μονῆς Βερνικό εἰς εἰσερχομένου εἰς τὸν ναὸν
δεξιὰ, ἀντικρῦ τοῦ κῦρ Ἀλεξίου, ὡς καὶ αὐ-
τὸς κῦρ Μανουὴλ κρατήσας τῆς Βασιλείας ἔτη
38». Ἀναγνοῦς ταῦτα, παρετήρησα μεταξὺ τῶν
μωσαϊκῶν τοῦ διαπέδου τοῦ ναοῦ καὶ ἀκριβῶς
δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ συμπιπτούσας πρὸς τὰς περι-
γραφομένας θέσεις ὑπὸ τοὺς θόλους τοὺς ἐνοῦν-
τας τὰς δευτέρας καὶ τρίτας στήλας ἔνθεν καὶ
ἐνθεν τῷ εἰσερχομένῳ, εὐμεγέθεις μαρμαρίνας
πλάκας φερούσας ὁπὰς δι' ὧν προφανῶς προσηρ-
μίζοντο ἄλλα μάρμαρα σχηματίζοντα ἐπιτά-
φια μνημεῖα. Τῇ δὲ προθύμῳ τοῦ ἡγουμένου καὶ
τῶν πατέρων βοήθειᾳ ἀναστηκώσας διὰ μοχλοῦ
τὰς πλάκας ταύτας, εἶδον κάτωθεν καλῶς κα-
τεργασμένους καὶ κεχρισμένους τάφους, πλὴν ὅ-
λως κενούς. Εἰσὶ δὲ οὗτοι προφανῶς οἱ μνημο-
νευθέντες τάφοι, οἵτινες ἀνοιχθέντες ποτὲ ἐψυ-
λήθησαν, ἀφαιρεθεισῶν τῶν λαρνάκων. Ὁ πρῶ-
τος τῶν αυτοκρατόρων τούτων ὅστις ἔβασίλευσε
«χρόνους τριάκοντα ἐπτὰ», οὔτινος ὁ τάφος ἔ-
στιν ὁ ἀριστερὰ τῷ εἰσερχομένῳ κείμενος, ἔστιν
ὁ νεανίας ὅστις νικηφόρος ἀπεδείχθη στρατηγὸς
εἰς ἡλικίαν 20 ἐτῶν, καὶ ὅστις διὰ τῆς ἀξίας
του κατέλαβε τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως μετὰ Νικηφόρον τὸν Βοτανειάτην. Ἐβασί-
λευσε δὲ οὗτος πράγματι ἔτη 37, ἤτοι ἀπὸ τοῦ
1081—1118, ἀναδειχθεὶς εἰς τῶν μεγάλων
αὐτοκρατόρων ἕνεκα τῶν τότε περιστάσεων καὶ
πρὸ πάντων τῆς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διαβά-
σεως τῶν σταυροφόρων, ὧν οἱ ἡγεμόνες προσε-
κύνησαν τὸν Ἀλέξιον ὡς ἀνώτερον. Πῶς ὅμως
οὗτος μετωνομάσθη Ἀκάκιος καὶ ἐτάφη ἐνταῦθα
ἀποδίδει δυσεξήγητον, διότι κατὰ τὴν ἱστο-

ρίαν,¹ οὗτος ἀπεβίωσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει
ἀφείς τὴν διαδοχὴν εἰς τὸν υἱόν του Ἰωάννην,
δι' ὃ δυσχερεστηθεῖσα ἡ σύζυγός του Εἰρήνη ἔ-
δραμε παρὰ τὴν ἐπιθνήστιον κλίνην καὶ ἀνεψώ-
νησεν «ὦ ἄνερ, καὶ ζῶν παντοίοις μεθοδίσαις ἐ-
κέκαστο, ἀντίφθογγον τὴν γλώστιαν πλουτῶν
τοῖς νοήμασι, καὶ νῦν δὲ ὡσαύτως τοῦ βίου ἀ-
παλλαττόμενος ἀμεταπτῶτως ἔχεις οἷς καὶ πρῶην
προσέκεισο». Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα προ-
σέφερον οὗτος εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ναοῦ, ἀν-
γεθέντος κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν τὸ τέταρτον ἔτος
τῆς βασιλείας του (1085), δι' ὃ καὶ ὡς ἐπληρο-
φορήθη παρὰ τῶν πατέρων, ὡς κήτωρ ἀπ' αἰώ-
νων μνημονεύεται πάντοτε, ταφεὶς δὲ μετὰ
θάνατον ἐνταῦθα, μεταφερθέντος τοῦ λειψάνου
του ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὡς πολλάκις εἰθί-
ζετο κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, μνημονεύεται
ἔτι καὶ νῦν τακτικῶς ὡς κήτωρ τῆς μονῆς.
Τούτου ὁ υἱὸς Ἰωάννης, ὃν τὸ μνημονευθὲν ἐγ-
γραφον ἐπονομάζει Ἀντριάσιον, βασιλεύσας ἔτη
24, ἔστιν ὁ ἐν τῇ ἱστορίᾳ γνωστὸς ἀγαθὸς αὐ-
τοκράτωρ, ὁ ἐπικληθεὶς Κηλοϊωάννης, βασιλεύ-
σας πράγματι 24 ἔτη, 1118—1143. Οὗτος δὲν
φαίνεται ὅτι ἐτάφη ἐνταῦθα, καὶ κατὰ τὴν ἱ-
στορίαν ἀπεβίωσε παρὰ τὸ ὄρος Ταῦρον, ἀναδεί-
ξας ὡς διάδοχον τὸν διακρινόμενον ἐπ' ἀνδρῖα
νεώτερον υἱόν του Μανουὴλ. Ὁ Μανουὴλ οὗτος ἔ-
στιν ὁ ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀναφερόμενος κῦρ Μανουὴλ
ὁ Πορφυρογέννητος, ὅστις τέθαπται ἐν τῷ δεξιό-
θεν τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὸν ναὸν τάφῳ, ὃν ἀ-
νοίξας εὗρον βαθύτατον, καλῶς κεχρισμένον πλὴν
κενόν Ἐβασίλευσε δὲ πράγματι 38 ἔτη, 1143
—1180, ἀποθανὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1180
καὶ ταφεὶς, ὡς δείκνυται, ἀντικρῦ τοῦ πάππου
αὐτοῦ κῦρ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ. Ἐν τῇ μικρᾷ λοι-
πὸν ταύτῃ μονῇ καὶ ἐπὶ τῶν γραφικῶν ὀρέων
τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος κεῖνται οἱ τάφοι δύο τῶν
μεγαλειτέρων Ἑλλήνων αυτοκρατόρων. Ἰδίως ὁ
Μανουὴλ θεωρεῖται καὶ εἰς τῶν ἀνδρειοτέρων καὶ
γενναιοτέρων στρατηλατῶν τοῦ βυζαντιακοῦ Ἑλ-
ληνισμοῦ. Ἡ ῥώμη του λέγεται τοιαύτη ὥστε ὁ
ἀνδρείοτατος τῶν Εὐρωπαϊῶν ἱπποτῶν, ὁ ἡγεμὼν
Ῥαιμουῆδος ὁ ἐπικληθεὶς Ἡρακλῆς, δὲν ἠδύνατο
νὰ κάμη χρῆσιν τοῦ δόρατος καὶ τῆς ἀσπίδος
τοῦ Ἑλλήνος αυτοκράτορος. Κατέβαλέ ποτε, ἔ-
φιππος ὢν, συνάμα καὶ διὰ μιᾶς τοὺς δύο ῥω-
μαλεωτάτους τῆς Ἰταλίας ἱππότας. Μετὰ δύο
δέ ποτε συντρόφων προσβολῶν δεκαοκτῶ Τούρ-
κους, ἔτρεψεν αὐτοὺς εἰς φυγὴν, προσβληθεὶς δ'
ἀκολούθως ὑπὸ πεντακοσίων καὶ περικυκλωθεὶς δ'
διέσχισεν αὐτοὺς καὶ ἐσώθη ἀβλαβῆς. Ἐν μιᾷ δ'
ἡμέρᾳ ἐφόνευσέ ποτε ἰδίᾳ χειρὶ τεσσαράκοντα
ἐχθροὺς, καὶ ἐπανῆλθεν ἐφιππος σύρων ἀνηρητη-
μένους ἐκ τοῦ ἐφιππίου του τέσσαρας αἰχμαλώ-
τους, μυρία δ' ὅσα τοιαῦτα φέρει περὶ αὐτοῦ ἡ
ἱστορία. Ἦτο δὲ καὶ μεγαλεπήβολος οὐχ ἦτον

1. Παπαδηγηροπούλου Ἱστορία Ἑλλ. κ. κ. Ἐθν. σ. 4, 550.

ἢ ἄνδρες, καθότι συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἀνακτῆσθαι τὴν Ἰταλίαν καὶ ἀναλάβῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν τῆς Ῥώμης στέμμα. Τοιοῦτος ὁ ἀνὴρ οὐ κείται ὁ τάφος ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ μονῇ τῶν δωρικῶν ὄρεων.

Κατὰ τινὰ προφητείαν τοῦ Ἀγαθαγγέλου, ὁπότε ἀνακαλυφθῶσιν ἐν Ἑλλάδι οἱ τάφοι τῶν Ἑλλήνων αὐτοκρατόρων οἱ Τοῦρκοι θέλουσι διωχθῆ εἰς τὴν κόκκινην μηλέαν. Ἄλλ' ὑπῆρξαν τόσοι αὐτοκράτορες, καὶ ἐπομένως τόσοι τάφοι!

Ἐκ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων ἀξίον μνείας ἐστὶν ἕτερον ἑλληνιστὶ συντεταγμένον, ἐκδομένον δ' ἐν Νκυπλίῳ καὶ φέρει χρονολογίαν 10 10βρίου 1696. Ἔστι δὲ τοῦτο διαταγὴ τοῦ Καπιτὰν Γενεράλη τῆς ἐκλαμπροτάτης ἐνετικῆς δημοκρατίας Ἀλεξάνδρου Μολίνου, οὗ φέρει ἰταλιστὶ τὴν μεγαλόσχημον ὑπογραφὴν, καὶ δι' οὗ διατάσσεται ἡ ἀναγνώρισις προνομίων καὶ παραχώρησις παλαιοῦ ὑδρομύλου μετὰ γαιῶν τιῶν εἰς τὴν μονήν, ἕνεκα τῶν καταστροφῶν καὶ ζημιῶν ἃς ὑπέστη παρά τῶν ἐπιδρομῶν τῶν ὑπὸ τινὰ Δειρέκμπην Τοῦρκου. Ἔστι δὲ τοῦτο περιέργον ὡς ἐνδειξίς οὐχὶ τῆς φιλολογικῆς ἢ ἐκκλησιαστικῆς, ἀλλὰ τῆς κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα ἐπισήμου γλώσσης. Ἄν καὶ ἐξεδόθη παρ' ἐνετικῆς ἀρχῆς, ἐν μὲν τῇ γραφῇ οὐδόλως ἀπαντῶνται αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἐκείναι ἐπιτομεύσεις καὶ συγχωνεύσεις γραμμάτων, ἡ δὲ γλώσσα μᾶλλον ὁμοιάζει τῇ καθωμιλημένῃ ἐστερημένῃ βαρβαρισμοῦ καὶ διαλεκτικῶν ἰδιωμάτων.

Περαιτέρως ἱστορικὰς ἐρεῦνας περὶ τῆς μονῆς ταύτης δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμω ἔστωσαν ὅμως βέβαιοι οἱ εὐγενῶς εἰς τὰς τῶν μέσων αἰῶνων μελέτας ἐπιδοθέντες ἐσχάτως ὀλίγοι, ὅτι εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχει τι ἀξίον τῆς προσοχῆς καὶ ἐρεῦνης τῶν, καὶ ὅτι οἱ εὐγενεῖς αὐτῶν ἀγῶνες ἀποθήσκονται ἐξ ἴσου τῷ Ἑλληνισμῷ χρήσιμοι πρὸς τοὺς τῶν ἀρχαιοδιφῶν, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εὐρίσκουσι τὴν ὁδὸν κεχαραγμένην παρὰ ξένων σοφῶν.

Διαμείνας ὅσον ἠδυνάμην ἐν τῇ τερπινοτάτῃ ταύτῃ μονῇ καὶ περιεργασθεὶς τὰς πέριξ καταφύτους κορυφὰς πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν γραφικωτέρων τῆς φύσεως πανοραμμάτων, ἠτοιμάσθην πρὸς ἀναχώρησιν. Ὁ φίλος ἡγούμενος καὶ δύο τῶν πατέρων ἠθέλησαν εὐγενῶς φερόμενοι νὰ μὲ συνοδεύσωσι μέχρι τινός. Ἐπέβησαν λοιπὸν καὶ οὗτοι μικρῶν κατεσκληκτικῶν ἡμιόνων τῆς μονῆς, ἐξ ἐκείνων ἃς οἱ τὰ τῆς πολιτείας διέποντες ἐνόμιζον ὅτι ἠδύναντο νὰ λάβωσιν ἐν πάσῃ στιγμῇ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ, ὀνειρευθέντες τὰς μονὰς ὡς ἡμιονοφορεία. Βεβαίως δ' ἦσαν ἐξ ἐκείνων ἃς ὀνειρεύθη ὁ Φαραῶ, ἂν μετὰ τοὺς στάχους καὶ τὰς ἀγελάδας ὀνειρεύθη καὶ ἡμιόνους, δι' ὃ καὶ ἐπεστράφησαν κατὰ μέγα μέρος μετὰ τινὰ χρόνον ἀπὸ τῆς παραλαβῆς των, μὴ δυνάμεναι ἴσως νὰ μασῶσιν κριθὴν ὡς οὖσαι

εἰθισμένοι εἰς τὴν ἐπὶ κλιτύων βοσκήν. Μετ' ἀπότομον κάθοδον μιᾶς ὥρας κατήλθομεν εἰς τὸν δῆμον Οἰνεῶνος, διελθόντες κάτωθεν λόφου ἐστεμμένου δι' ἑλληνικῶν τειχῶν τῆς ἀρχαίας Ἰσῶς ὁμωνύμου ἑλληνίδος πόλεως. Ἐπὶ δὲ τῇ θέᾳ ἀνδρῶν τινῶν ἑλληνικῆν φερόντων ἐνδυμασίαν ὁ ἡγούμενος, στραφεὶς πρὸς με καὶ θεικνύων ἕνα τῶν παρισταμένων καὶ χαιρετισάντων ἡμᾶς, εἶπεν ὑπομειδιῶν «ὁ κύριος δήμαρχος Οἰνεῶνος». Μετὰ δὲ τὴν σύστασιν ταύτην ἐγὼ μὲν ἀποχαιρετίσας τὸν ἡγούμενον καὶ τοὺς πατέρας, ἠκολούθησα μετὰ τοῦ ἀξιοτίμου δημάρχου Οἰνεῶνος τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ δήμου τοῦ Κλημα, οἱ δὲ καλόγηροι ἤρξαντο ἀναβαίνοντες τὴν ἀπότομον πρὸς τὴν μονὴν τῶν ὁδῶν, ἣτις ἐστὶ καὶ ἡ πρώτη τῆς πρὸς τοὺς οὐρανούς ἀναβάσεως βαθμῆς.

ΠΩΣ ΑΠΟΚΤΑΤΑΙ ΤΟ ΚΑΛΟΝ ΥΨΟΣ

Πρῶτος κανὼν, ὅστις συνιστᾶται πρὸς ἀπόκτησιν καλοῦ ὕψους, εἶναι τὸ σπουδάζειν σφωδρῶς τὸ ἀντικείμενον, περὶ οὗ πρόκειται νὰπραγματευθῆ τις. Τοῦτο φαίνεται ἴσως μικρὰν ἔχον σχέσιν πρὸς τὸ ὕψος· ἀλλ' ὅμως ἡ σχέσις εἶναι στενοτάτη.

Τὴν βάσιν καλοῦ ὕψους ἀποτελεῖ ἡ καλαισθησία, ὅταν συνοδεύηται ὑπὸ ζωνηρῆς φαντασίας. Τὸ ὕψος καὶ αἱ σκέψεις τοῦ συγγραφέως συνεχονται τοσοῦτον στενωδῶς, ὥστε πολλάκις δυσκόλως ὑπ' ἀλλήλων διακρίνονται· ἀνὰ ἐντυπώσεις τῶν πραγμάτων ἐπὶ τοῦ πνεύματος ἡμῶν ἦναι ἀσθενεῖς καὶ δυσδιάκριτοι ἢ περιπεπλεγμένοι καὶ συγκεχυμένοι, ἢ ἐκθεσις αὐτῶν δὲν θά ἦναι διάφορος, ἐνῶ ὅταν ἀντιληφθῶμεν σφωδρῶς καὶ κατανοήσωμεν ἐντελῶς τὸ ἀντικείμενον περὶ οὗ γράφομεν, κατὰ φυσικὸν λόγον ἢ ἔκφρασις ἡμῶν θά ἦναι σαφῆς καὶ ἔντονος.

Δεύτερον, πρὸς ἀπόκτησιν καλοῦ ὕψους εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα ἡ συχνὴ ἀσκήσις περὶ τὸ συνθέτειν. Πολλοὶ κανόνες ἐδόθησαν ὡς πρὸς τὸ ὕψος· ἀλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ ἦναι λυσιτελεῖς ἄνευ ἀσκήσεως καὶ ἐξέως. Ἐνταῦθα δὲ παρατηροῦμεν ὅτι πᾶν εἶδος συνθέσεως δὲν βελτιοῖ τὸ ὕψος. Τοῦναντίον ἡ ἀπρόσεκτος καὶ ἡ ἐσπευσμένη σύνθεσις προξενεῖ σύγχυσιν μᾶλλον καὶ καθιστᾷ δυσεῦρετα τὰ σφάλματα καὶ ἀδιορθώτους τὰς ἀπροσεξίας. Ἐν ἀρχῇ πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα βραδέως καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας· ἡ εὐκολία καὶ ἡ ταχύτης περὶ τὸ συνθέτειν εἶναι ὁ καρπὸς μακροτέρως ἀσκήσεως. Εἰς τὸ ἐζητημένον καὶ ἐπιμεμηλημένον ὑπάρχουσι διαγεγραμμένα ὄρια τινὰ· ὀφείλομεν δὲ νὰ μὴ ἀναστῆλωμεν τὸν ροῦν τῶν ἰδεῶν, μηδὲ νὰ ψυχραίνωμεν τὴν θερμότητα τῆς φαντασίας, ἐπὶ πολὺ σταματῶντες εἰς ἐκάστην

1. Ἐδμ. ἐν τῇ Παρνασσῷ, ὑπὸ τοῦ λογαροῦ τοῦ Μηχανικοῦ κ. Ν. Ι. Σολωμοῦ.